

VEREENIGINGSVERSLAGEN.

VEREENIGING VAN NEDERLANDSCHE TANDARTSEN.

42ste vergadering te Utrecht op 10 en 11 Januari 1920.

Zaterdagavond (Haagsche Koffiehuis).

Aanwezig 46 leden en 3 gasten.

De voorzitter, de heer C h. F. L. N o r d, opent de vergadering en wenscht den leden een voorspoedig nieuwjaar.

De notulen worden voorgelezen en na een opmerking van den heer B l a a u w onveranderd goedgekeurd.

Onder de ingekomen stukken bevindt zich een schrijven van den heer J. Sanders Ezn., die daarin voorstelt aan het John R. Callahan-fonds een bijdrage te zenden van f 100, dat gesticht is ter nagedachtenis van C a l l a h a n. Aan het eind van het huishoudelijk gedeelte brengt de voorzitter een afwijzend prae-advies uit van het bestuur. Na toelichting van den heer S a n d e r s wordt tot stemmen overgegaan, waarna het voorstel met 27 tegen 11 stemmen wordt verworpen.

De voorzitter installeert de nieuwe leden: Mej. A. A r i o n i e n de heeren H. L o e b, J. C. W a r t e n a en J. M. B u i t e n r u s t H e t t e m a.

Secretaris en penningmeester brengen hun verslag uit. De laatste wordt op voorstel der kascontrole-commissie gedéchargeerd. Als lid van de kascontrole-commissie worden benoemd de heeren B o s c h, K l i n k h a m e r e n v a n d e r L i n d e.

Voorstel van het bestuur, om artt. 31 en 32 van het Huish. Reglement te laten vervallen, wordt met algemeene stemmen aangenomen. Eveneens het voorstel om aan art. 14 toe te voegen: de leden op deze wijze verkozen of

benoemd in een andere bestuursfunctie, nemen zitting voor den tijd, die onvervuld is gebleven. Zij zijn echter herkiesbaar, wanneer zij die functie slechts drie jaar of korter hebben vervuld.

Daarna houdt de heer P. H. B u i s m a n een interessante voordracht over: Het aesthetische element in de tandheelkunde, waarop geanimeerde discussie volgt.

Nadat de heer B a c k e r D i r k s eenige opmerkingen over het Tijdschrift gemaakt heeft, schorst de voorzitter de vergadering tot den volgenden morgen.

Zondagmorgen (Tandheelkundig Instituut).

Aanwezig 58 leden en 6 gasten.

De voorzitter, de heer N o r d, opent de vergadering, zegt den heer D e G r o o t dank voor de bereidwilligheid het Instituut tot onze beschikking te stellen en geeft het woord aan den heer B l a a u w, die eenige praeparaten van pulpae vertoont, naar aanleiding van de werking van B u c k l e y's desensitising Paste.

Dr. H. d e G r o o t deelt een behandelingsmethode mede over het opereeren van sarcoom in de onderkaak en demonstreert enkele patiënten. Ook doet hij mededeeling omtrent het ontstaan en de behandeling van kinfistels.

Mej. S c h u i r i n g a demonstreert een patiënt met obturator, waarna de heer J. v a n L o o n een patiënt laat zien die stomatitis sporotrichose heeft.

Daarna houdt de heer J. M. K l i n k h a m e r een goed geslaagde demonstratie over: Techniek en Methodes van Goudgieten.

Om half twee sluit de voorzitter met een woord van dank deze vergadering en hoopt allen 's middags terug te zien, als om 3 uur het door W i l l y S l u i t e r geschilderde portret van Dr. T h. D e n t z aangeboden zal worden aan het Tandheelkundig Instituut, van welke plechtigheid hieronder het verslag volgt.

C. M. C. DULLEMOND,
Secretaresse.

Huldiging Dr. Dentz.

Zondag 11 Januari werd onze Nestor gehuldigd in het Tandheelkundig Instituut. De beteekenis dezer plechtigheid, die, behalve door tandartsen uit alle deelen van het land, werd bijgewoond door tal van autoriteiten en belangstellenden, kan niet beter worden weergegeven dan in de achtereenvolgens gehouden redevoeringen, die we hieronder afdrukken.

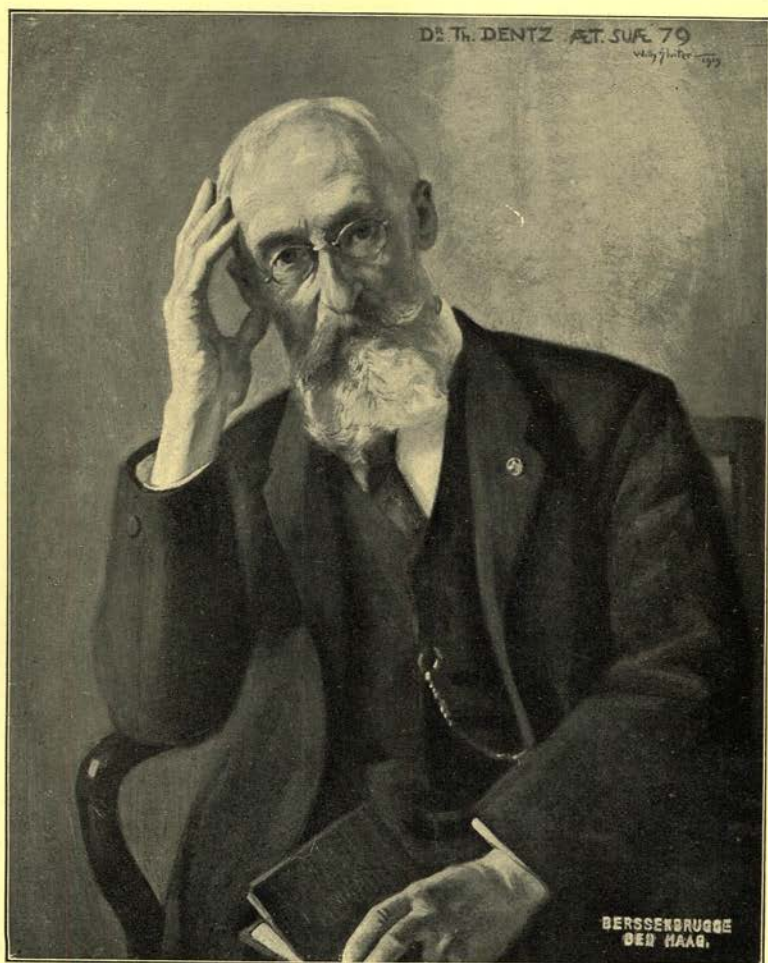
De voorzitter der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen sprak aldus:

Hooggeachte Doctor De Groot.

Het is voor mij een buitengewoon voorrecht op dit oogenblik vanaf deze plaats tot U het woord te mogen richten. Ter gelegenheid van het derde lustrum van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen in Juni j.l., werd op voorstel van den heer Klinkhamer, onder groot enthousiasme besloten Dr. Dentz te verzoeken wel te willen poseeren, teneinde zijn beeltenis aan te bieden aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht. Toen wij de toestemming daartoe verkregen hadden, waren wij zoo gelukkig den heer Willy Sluiter bereid te vinden Dr. Dentz op het doek te vereeuwigen en thans zijn wij hier bijeen om U dat portret te overhandigen. Wij hebben gemeend een goede daad te verrichten door dit Instituut te verrijken met de beeltenis van den man, die gedurende bijna een halve eeuw aan het hoofd heeft gestaan van het Tandheelkundig Onderwijs in Nederland, en aan wiens toewijding en onvermoeide werkkraft het voor een groot deel te danken is, dat de tandheelkunde in ons land zich in die jaren heeft opgewerkt van een handwerk tot een wetenschap. Zijn weg is geweest een zeer moeilijke; veel tegenkanting en laksheid zijn daarbij overwonnen moeten worden, maar onversaagd is Dr. Dentz op de bres blijven staan voor het vak dat hem dierbaar was en waarvan hij voelde, dat het op hooger plan moest worden gebracht, ten bate van de lijdende menschheid. Het is niet in het

Afdrukken eener foto van het geschilderde portret (iets grooter dan dit cliché) kunnen bij de secretaresse der V. v. Ned. tandartsen worden besteld à / 2.— per stuk, —

At the time of the first meeting of the committee, the members were informed that the committee would be held in the room of the American Society for the Advancement of Science, 1201 Massachusetts Avenue, N. W., Washington, D. C., on the 15th of the month of January, 1910, at 10 o'clock, A. M.

DR. TH. DENTZ AET. JUR. 79
vrij 7/10/1893

BERSENBRUGGE
DEN HAAG.

minst door deze eigenschap, dat hij zich de dankbaarheid heeft verworven zijner discipelen, te meer waar deze levenstaak hem zoovele moeiten en zorgen heeft bereid, ten koste van eigen praxis, gemak en vrijen tijd. Dat het hem ten slotte is gelukt zijn ideeën ingang te doen vinden en zij thans meer en meer algemeen goed beginnen te worden, kan hem de grootste voldoening zijn en is ongetwijfeld de voornaamste oorzaak voor het feit, dat wij hem thans nog zoo krachtig en levenslustig in ons midden kunnen zien!

Toen het besluit van onze Vereeniging ruchtbaar was geworden, bleek al spoedig, dat velen onder de tandartsen niet-leden, zich niet konden vereenigen met de gedachte, dat zij aan deze hulde niet zouden hebben deelgenomen, en het verzoek werd tot ons gericht om ook hen in de gelegenheid te stellen hieraan te mogen bijdragen. Het spreekt vanzelf, dat wij volgaarne daarin hebben toegestemd, en hier thans het woord voerende, doe ik dat dus niet alleen in naam van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, maar van heel tandheelkundig Nederland! En als wij U het portret van Dr. D e n t z voor dit Instituut aanbieden, mijnheer de directeur, dan geschiedt dit niet alleen als een herinnering aan het verleden, het is ook een symbool voor de toekomst! Nog steeds streven wij naar een hooger peil voor onze studie, tot grootere volmaking van ons beroep. Hoe hemelsbreed dit gebouw ook moge verschillen met de beperkte ruimten en de weinige hulpmiddelen, die Dr. D e n t z indertijd voor zijn onderwijs ter beschikking had, toch is het alweer ten eenenmale onvoldoende geworden, door den snellen groei van ons vak. Ook de wetenschappelijke opleiding staat nog steeds niet op de hoogte, die, naar wij meenen, moet worden bereikt en door U en door ons worden krachtige pogingen aangewend om hierin doeltreffende verbeteringen aan te brengen. Zie, dat is niet anders dan hetgeen Dr. D e n t z zijn gansche leven heeft gedaan en zijn beeltenis hier wordt dan een op-

wekking voor het rusteloos streven naar verder en beter, in een krachtig geloof aan het te bereiken ideaal! En wanneer de studenten, in deze en volgende generaties, die beeltenis dagelijks zullen voorbijgaan, dan zullen zij weten wie de man was, die hen vanaf het doek zoo ernstig en vertrouwend aanziet; zij zullen vernemen van zijn leven en werken en hij zal hen een lichtend voorbeeld kunnen zijn in hunne toekomstige loopbaan. Zoo zal dan het portret van dezen tachtigjarige, door de vaardige kunstenaarshand van Willy Sluiter vereeuwigd, in lengte van jaren een invloed ten goede kunnen uitoefenen op de beoefenaren van het vak dat hem zoo lief was. En hiermede verzoek ik U, namens de Nederlandsche tandartsen, deze schilderij in eigendom te willen aanvaarden voor het Tandheelkundig Instituut van de Rijks-Universiteit te Utrecht.

De schilderij werd hierna onthuld. Een foto hiervan, met een bericht van de secretaresse der Vereeniging, vindt men in dit nummer.

Dr. De Groot aanvaardde het geschenk met de volgende woorden:

Mijnheer de Voorzitter.

Het is mij een groote eer in dit plechtig oogenblik uit uwe hand de vruchten van het initiatief van Uwe Vereeniging, het beeld van ons aller Doctor Dentz, te mogen ontvangen. Het was een goede gedachte deze beeltenis te doen vervaardigen, om hiermede Dr. Dentz te huldigen en te vereeuwigen. Dat U gemeend heeft, deze beeltenis te moeten afstaan aan het Instituut, stemt ons tot groote dankbaarheid. Geen schooner plaats ware te vinden geweest voor de beeltenis van Dr. Dentz, wiens geheele lange leven is gewijd geweest aan de Tandheelkunde in het algemeen, aan het Tandheelkundig Instituut in het bijzonder. Zooals vanzelf spreekt, zal dit groote geschenk een eereplaats in het Instituut innemen, van welke eere-

plaats Dr. D e n t z zal neerzien op hen, die thans en in de toekomst, de tandheelkundige wetenschap zullen doceeren, en op hen, die hier het tandheelkundig onderwijs genieten en zullen genieten. Deze beeltenis zal steeds getuigen van de opkomst der tandheelkunde, die onder de vele jaren van de leiding van Dr. D e n t z de kinderschoenen ontwassen is. De verdiensten van onzen senior kunnen alleen juist worden beschreven door hen, die onder Dr. D e n t z' leiding hebben gewerkt en het voorrecht hebben gehad hem in zijn dagelijksch werken gade te slaan. Wel kunnen wij, die Dr. D e n t z niet in zijn dagelijkschen arbeid aan het Instituut hebben gekend, uit zijne vele geschriften een indruk hebben van zijn arbeid, doch, meer dan geschriften, geeft het aanschouwen van den dagelijkschen arbeid. Dat deze dagelijksche arbeid intensief is geweest, blijkt zeker niet het minst uit de belangstelling, waarmede Dr. D e n t z nog op zijn hoogen leertijd de vorderingen van de tandheelkunde volgt. Herhaaldelijk mogen wij het voorrecht hebben, hem in ons midden te zien.

Waarde Dr. D e n t z! Van harte wenschen wij U geluk met de groote onderscheiding, die Uwe vrienden U hebben te beurt doen vallen, en namens het Instituut brengen wij U hartelijk dank voor Uwe welwillendheid, Uwe beeltenis hier te doen plaatsen.

Wij hopen, nu Uwe beeltenis in het Instituut is geplaatst en wij het groote voorrecht hebben, U steeds bij ons te zien, dat dit voor U geen aanleiding zal zijn om Uwe persoonlijke bezoeken aan het Instituut te staken.

Integendeel, wij hopen en wenschen U toe, dat U nog langen tijd ons het voorrecht van Uw tegenwoordigheid te dezer plaatse zult kunnen en willen schenken.

Hierna werd het woord gegeven aan collega J. M. K l i n k h a m e r, om de gevoelens te vertolken van degenen, die tot een en ander hadden bijgedragen en om de verdiensten van Dr. D e n t z nader te schetsen.

Geachte aanwezigen, sta mij toe, dat ik met een enkel woord de hoofdzaak van de groote verdiensten van Dr. Th. Dentz als tandheeskundige en collega naar voren tracht te brengen, om daardoor aan allen die hem kennen en niet kennen duidelijk te maken waarom de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en zoovele niet-leden behoefte hebben gevoeld zijn persoon te doen vereeuwigen.

Den 12en Maart 1863 werd Dr. Th. Dentz, na een examen afgelegd voor de Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toeverzigt, bevorderd tot Tandmeester. Hij was toen tevens candidaat in de medicijnen.

Ofschoon hij na zijn bevordering dadelijk de tandheeskundige praktijk van zijn oom in Utrecht ging waarnemen, bleef hij zich aan de studie in de medicijnen wijden, en promoveerde den 17en November 1864 tot Doctor in de medicijnen.

Gedurende twee jaren heeft Dr. Dentz zijn tandheeskundige praktijk in Utrecht gecombineerd met een medische praktijk in Amsterdam. Door de sterke uitbreiding van de eerste, besloot hij zich geheel aan de tandheeskunde te geven en ging in Utrecht wonen.

Hij heeft zich inderdaad geheel aan de tandheeskunde gegeven, en niet op de wijze als zoovele anderen, die uit winstbejag alleen zich bepalen tot zelfbekwaming, maar in dien zin, dat hij voortdurend geweest heeft op het groote nut van goede tandheeskundige hulp en door woord en geschrift de noodzakelijkheid heeft bepleit van goed tandheeskundig onderwijs. Dit streven vinden wij krachtig uitgedrukt in zijn woorden: Het is de taak der Regeering te zorgen, dat de belangen der aankomende tandmeesters, die der wetenschap, maar vooral die onzer lijdende medemenschen, naar eisch behartigd worden. Zijn pogen in die richting is vele jaren lang een harde strijd geweest tegen kortzichtigheid, naijver en animositeit, maar waar de goede zaak hem liever was dan zijn eigen persoonlijkheid, heeft hij niet verzaakt en steeds volgehouden de belangen van ons vak te dienen.

De eerste 15 jaren van D e n t z' tandheelkundig leven zijn van veel invloed geweest op de ontpooiing van de tandheelkunst in Nederland. In dit tijdvak zien wij groote veranderingen geschieden. Eerst de wet van 1865, die aan de medici alleen de bevoegdheid gaf de tandheelkunst uit te oefenen. Daarna de wet van 1876, die de noodzakelijkheid erkende om de tandheelkunst als medische specialiteit door niet-medici te doen uitoefenen. Toen volgde in 1877 D e n t z' benoeming tot Lector in de tandheelkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, waardoor aan één universiteit in den lande een begin werd gemaakt met tandheelkundig onderwijs. Vervolgens kwam in 1878 de nieuwe wet op de tandheelkunde, waarin de exameneischen worden uitgebreid met de praktische kennis van de operatieve tandheelkunde en van het inzetten van kunststanden en gebitten. Van dezen tijd dateert ook de kennismaking van D e n t z met P i c n o t, die D e n t z' inzichten op tandheelkundig gebied verruimde. Van 1878 dateert een tweede periode, het tijdperk van zijn lector-schap en de oprichting van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap in 1881, waardoor samenwerking der in Nederland gevestigde tandheelkundigen ontstond en uitwisseling van inzichten omtrent wetenschap en praktijk kon plaats hebben. Van dezen tijd dateert in hoofdzaak de stuwkracht, die van D e n t z is uitgegaan en die het onderwijs in eigen banen en van vreemde smetten vrij heeft opgevoerd naar hooger geestelijk en zedelijk peil. D e n t z heeft zich een bijzondere persoonlijkheid getoond, want niettegenstaande zijn vriendschappelijken omgang met mannen als P i c n o t en G r e v e r s, bleef hij de *Nederlandsche tandarts*, die, ofschoon erkennende de groote verdiensten van zijn buitenlandsche collega's, tevens zag de gebreken in onderwijs en uitoefening van praktijk. Het medische element, dat hij voelde als basis voor een gezonden groei van het vak, moest versterkt worden, opdat het gebouw op praktisch tandheelkundig gebied niet topzwaar

zou worden. Daarom hechtte hij zooveel waarde aan een goede diagnose, en was een goede anamnese hem meer waard, dan het handig verwijderen van een geïmpacteerde derde molar. D e n t z was geen stomatoloog, maar medicus-tandheekundige in den goeden zin van het woord, en dat heeft hij wellicht te danken aan het tandheekundig bloed, dat door zijn aderen stroomde. Hij heeft ons vak als opzichzelfstaande medische eenheid gehandhaafd en het niet in de medische zee doen ondergaan. In D e n t z waren tandheekunde en geneeskunde in evenwicht, zij reikten elkander de hand ten bate van den lijdenden mensch, maar juist omdat hij zoo zuiver voelde het nut van de medische wetenschap voor ons vak en tevens het nut van de tandheekunde voor die wetenschap, heeft hij zich steeds verzet tegen de afschaffing van het tandheekundig examen en tegen den eisch om *alleen* de tandheekunde door medici te laten uitoefenen. Hij heeft een middenweg gezocht en hij meende dien te vinden door het candidaatsexamen in de geneeskunde aan het praktisch andartsexamen te doen voorafgaan. Een Staatscommissie, waarin ook D e n t z zitting had, heeft eenige jaren geleden in zijn geest op reorganisatie van het tandheekundig onderwijs aangedrongen, en ofschoon dit op een andere leest werd geschoeid, gaan thans nog voortdurend stemmen op van velen, die het candidaatsexamen in de medicijnen wenschen te zien ingevoerd. Wel een bewijs, dat de ideeën van D e n t z nog jong zijn, en hoe kan dat anders, zij berusten op ervaring, die door vlijt en moeite is verkregen en door den zwaren gang des tijds gerijpt. Het zijn de versche vruchten van een ouden, krachtigen boom. Ja, D e n t z is oud van jaren en voorkomen, maar zijn geest tintelt van het jonge licht, dat de dageraad schenkt. Het is alsof de ouderdom, die van hem uitstraalt, ons toeroept: neem een voorbeeld aan zijn jeugd, neem een voorbeeld aan zijn werkkraft, zijn plichtsbef, zijn volharding en zijn groote belangstelling in den vooruitgang van

de tandheelkunde, die hem lief was en is tot in eeuwigheid. De persoonlijkheid van D e n t z moet in ons wakker roepen onzen plicht om ons in te spannen van ons vak te maken wat mogelijk is. Zij dwingt ons te beseffen, dat wij mannen noodig hebben, die niet alleen leven om van ons vak te eten, maar die zich geven aan ons vak, opdat het leve. En dit leven moet zijn een voortdurend verbeteren, een voortdurend winnen aan innerlijkheid, een purificatie van het wezen, maar daarvoor is noodig, dat wij het wezen begrijpen, en dat kan slechts, als wij ons in liefde aan ons vak geven. Wij hebben mannen noodig, en liefst van het hout, waaruit D e n t z is gesneden, geen groote boekengeleerden of vingervirtuosen, maar mannen die kennis en vaardigheid weten te paren aan goed tandheelkundig inzicht en belangstelling in den vooruitgang van hun vak, en die het niet bij *belangstelling* laten, maar daadwerkelijk de tandheelkunde steunen door hun voorlichting en voorbeeld. D e n t z is voor ons allen een *voorbeeld*. Hij is een van onze voormannen, wiens beeld ons voor den geest moet staan, als de belangen van ons vak worden bedreigd, maar ook bij ons dagelijksch werk, als de vermoeienis en zorgen van de praktijk ons drukken en vaak een zucht onzen lippen ontsnapt. Dan zullen wij denken aan hem en zijn jonge levenskracht zal in ons varen en met opgewektheid zullen wij onze instrumenten weer opnemen. Het beeld van D e n t z, ons voorbeeld, hebben wij willen behouden. Zijn geest leeft en blijft leven bij allen, die hem gekend hebben, maar zijn uiterlijk, dat in gedachten verflauwt door den tijd, hebben wij aan de vergetelheid willen ontrukken en gezegend zij de hand van den kunstenaar, wien het gelukt is het levende vast te leggen in de stof, waardoor het levende aanschouwelijk blijft voor de levenden. Wij hopen, dat dit portret vele jaren een eereplaats zal mogen innemen temidden van jong tandheelkundig Nederland, en dat de ouderen den jongeren nog vele jaren zullen zeggen: Dezen mensch zijt ook gij dankbaarheid ver-

schuldigd. Dr. Dentz werd door Willy Sluiter uitgebeeld, zooals wij hem de laatste jaren gewoon zijn te zien, luisterende en denkende naar en over hetgeen wij hem over de tandheelkunde te zeggen hebben. Maar terwijl hij daar zat voor den kunstenaar moet hij ook over veel andere dingen hebben nagedacht, zijn wezen getuigt het.

Zoo zat hij stil en in zijn brein
 Vergingen kalm en zacht gedachten.
 Zijn leven trok zijn ziel voorbij,
 En *dankbaar zag hij 't Licht* in nachten
 Van Leed en Zorgen en van Pijn.

Dit licht, dat de schoonste glans is van een welbesteed leven, moge in lengte van dagen Dentz' nagedachtenis omstralen.

Ik heb gezegd.

Dr. Dentz antwoordde met de volgende rede:

Waarde Voorzitter.

In deze vergadering heb ik het twijfelachtig voorrecht de oudste te zijn, want in Augustus van dit jaar hoop ik mijn tachtigsten verjaardag te mogen vieren en nu plaatst gij mij voor een moeilijk vraagstuk. Eensdeels stelt mijne steeds toenemende doofheid mij buiten staat veel van het gesprokene op te vangen en dan wordt mijn geheugen er ook niet beter op. Gij weet uit ervaring wel, dat ik vroeger niet om woorden verlegen was, maar nu heb ik mij genoodzaakt gezien, datgene wat ik te zeggen had, aan het schrift toe te vertrouwen, om geen kans te loopen midden in mijne rede te blijven steken.

Dames en Heeren.

Half Juli van verleden jaar ontving ik van de Secretaresse van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, Mejuffrouw Dullemond, een brief, met het bericht, dat de Vereeniging, op haren derden Lustrum, plannen tegen mij gesmeed had, en dat, op initiatief van den heer Klinckhamer, men besloten had mijn portret te laten

schilderen en mij vragende of ik bereid was daarvoor te poseeren. Men wilde het portret dan in bruikleen afstaan aan het Tandheelkundig Instituut.

Ik heb die vereerende uitnoodiging gaarne aanvaard, en de heer Willy Sluiter heeft met even vaardige als kundige hand aan die opdracht voldaan.

Nu heb ik van U allen zoovele bewijzen van sympathie en toegenegenheid ontvangen, dat het mij moeilijk valt uitdrukking te geven aan de gevoelens, die mij op dezen dag bezielen. En die bewijzen van toegenegenheid hebben zich niet alleen bepaald door uitingen Uwerzijds, maar ook door geschenken, zoo o.a. van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap en van de mij zoo sympathieke Candidaat-Tandartsen Vereeniging „John Tomes”. Zoo langzamerhand heeft mijne woning zich dan ook gevuld met allerlei herinneringen uit den tijd mijner praktijk, zoo zelfs, dat er moeilijk een geschikte plaats voor dit portret zou gevonden worden. Het was dus goed gezien van Uwe Vereeniging, om den arbeid van den heer Willy Sluiter in bruikleen af te staan aan het Tandheelkundig Instituut.

Wanneer ik terugzie op den tijd, toen ik mijne eerste poliklinische lessen gaf in het schamele gebouwtje, dat thans als Aalmoezenierskamer op het Bagijnenhof alhier dienst doet, — dat was in het jaar 1865 —, en ik zie ons hier vereenigd in dit fraaie Instituut, dan, het is niet te ontkennen, is er ontzaggelijk veel ten goede veranderd. Intusschen zegt Goethe:

Das Wenige verschwindet gleich den Blick

Dem vorwärts sieht, wie viel noch übrig bleibt.

Sedert 1865 heeft het tandheelkundig onderwijs heel wat wisselvalligheden ondergaan. Bij het uitbreken der cholera alhier, in het jaar 1866, zijn wij verhuisd naar het IJzeren Hek, aan de Breedstraat. Gij moet namelijk weten, dat het Aalmoezeniershuis vroeger voor cholera-hospitaal bestemd was. Van 1866 tot 1887, het jaar dat

ik tot lector benoemd ben, hebben wij het met slechts een enkel lokaal in dat IJzeren Hek moeten stellen. Daarop zijn wij verhuisd naar een huisje op de Neude. Het is thans afgebroken met vele andere gebouwen, om plaats te maken voor een nieuw postkantoor. Vervolgens hebben wij in de Wittevrouwenstraat een gebouw gekregen, dat ik den 21en October 1895 heb mogen inwijden met eene rede „Over het tegenwoordig standpunt der Tandheelkunde”. Die woning was vroeger de plaats waar de Hoogleeraren *Donders* en *Snellens* hunne privaat-praktijk uitoefenden. Door het steeds toenemend aantal studenten bleek al spoedig, dat ook dit gebouw te klein was geworden en is het onderwijs hierheen verplaatst. De toeloop van studenten hield intusschen niet op. Ook dit gebouw bleek te bekrompen, zoodat eene hier tegenover liggende woning in huur genomen moest worden.

In het Tijdschrift voor Tandheelkunde en in den Almanak van de Candidaat-Tandartsen Vereeniging „*John Tomes*” zijn artikelen verschenen die mij huldigden; en nu vraag ik mij af, of ik dat alles wel verdiend heb? Ik heb mijn plicht gedaan, en niets meer. De eenige verdienste, die ik mij toereken, is dat ik met taai geduld en steeds de verheffing van onzen stand voor oogen houdende, mijn taak heb trachten te volbrengen. Het beoefenen en doceeren der Tandheelkunde is voor mij de voldoening van mijn leven geweest. Met groote liefde heb ik mijn werk verricht, en zoo ik daarin heb mogen slagen, dan dank ik dat voornamelijk aan de sympathie en de hartelijke belangstelling die ik van U, mijne vrienden en oud-leerlingen, heb mogen ondervinden. U allen, ook voor dit portret, mijn hartelijken, diep gevoelden dank.

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNST

Aan de Ziekenfondstandartsen en Afdeulingsbesturen.

L. S.

Op voorstel van de Ziekenfonds-Commissie onzer Maatschappij roept 't Dagelijksch Bestuur U en alle belangstellenden op tot eene vergadering, te houden op Zaterdag 6 Maart bij K r a s te Amsterdam.

Het doel van deze bijeenkomst is den aanwezigen mede te deelen, welke resultaten de Ziekenfonds-Commissie te Amsterdam heeft bereikt, en verder op grond van deze resultaten een organisatieplan mede te deelen voor de tandheelkundige verzorging in de Ziekenfondsen voor geheel Nederland.

Verder wordt den afdeulingsbesturen opgedragen een *correspondeerend lid voor de Ziekenfonds-Commissie* te benoemen. Deze corresponderende leden moeten de bijeenkomst van 6 Maart, waarop zij hunne instructies zullen ontvangen, bijwonen.

De afdeulingsbesturen moeten er zorg voor dragen, dat de namen dezer corresponderende leden tijdig in 't bezit zijn van den Hoofdbestuurder-Secretaris.

W. C. KOLDEWIJN,
Hoofdbestuurder-Secretaris.

Commissie voor Schooltandklinieken.

Uitgenoodigd door de Commissie voor Schooltandklinieken vereenigden zich Zaterdag 17 Januari te 's-Gravenhage een 32-tal collega's uit alle deelen van het land, om gezamenlijk te bespreken, welk 't hedendaagsche standpunt moet zijn in zake de tandheelkundige verzorging van het opgroeiende geslacht.

Om de bespreking te vergemakkelijken leidde op verzoek van de Commissie collega V a n H a s s e l t het onder-

werp in met een bespreking van „De praktische uitvoering der Schooltandverzorging”. Spreker zette uiteen, dat men meer en meer tot de overtuiging komt, dat het noodzakelijk is het kind zoo vroeg mogelijk onder behandeling te nemen en dat voor het welslagen daarvan de autoriteit van de school beslist noodzakelijk is.

Spreker behandelt dan verder uitvoerig het ontwerp voor een gemeentelijke schooltandartsendienst voor de gemeente Den Haag, mede in verband met de brochure, uitgegeven door de Haagsche Tandheelkundige Vereeniging en getiteld: „De strijd tegen het Tandbederf en de Schooltandverzorging”, waarbij uitgegaan wordt van de hoofdgedachte, dat de behandeling moet geschieden in de school en gedurende den schooltijd door middel van verplaatsbare ambulances, terwijl voor de behandeling van bijzondere gevallen en in de vacantiemaanden de inrichting van een centrale kliniek noodzakelijk is.

Omdat het niet mogelijk is, in verband met de hooge kosten en 't geringe aantal beschikbare werkkrachten, een goed georganiseerden dienst in zijn geheelen omvang in eens in te richten en alle kinderen te saineeren, acht de Commissie het wenschelijk, al is 't dan noode, de huidige generatie boven het 6de jaar alleen dán in behandeling te nemen, wanneer zulks door pijn noodig is en de systematische behandeling te beginnen met de leerlingen der bewaarscholen en die van de eerste klassen der volksscholen. Het tweede jaar komen de kinderen der eerste in de tweede klasse en blijven, zoo voortgaande, steeds onder behandeling, terwijl steeds een nieuwe groep bewaarschoolkinderen gesaineerd wordt. Na verloop van eenige jaren zijn dus alle kinderen der gemeentescholen gesaineerd. Uitvoeriger kan ik op deze plaats hierop niet ingaan. Aan het hoofd van den dienst moet komen een directeur, die zijn zetel heeft in de centrale kliniek, terwijl de buitendienst wordt waargenomen door tandartsen, die slechts halve dagen in functie zijn.

Na een applaus voor den spreker als dank voor zijn duidelijke uiteenzetting, ontspant zich een uitvoerig debat, dat aanleiding geeft tot de opmerking, dat 't collega Oos- ingh opgevallen is, dat de cijfers betreffende de caries- frequentie in de brochure der Haagsche Tandheelkundige Vereeniging niet overeenkomen met die in Gouda. Op zijn voorstel zullen eenige collega's nogmaals in verschillen- de steden een flink aantal kinderen onderzoeken en hunne uitkomsten vergelijken. Collega S a n d e r s meent, dat op bezwaren gestuit zal worden, daar de scholen niet allen bruikbaar zijn. Collega V a n H a s s e l t vermoedt, dat deze niet groot zullen zijn en wil de Centrale Kliniek plaatsen dicht bij een of meerdere slechte scholen of in een goede school en dan als noodmaatregel de kinderen van de naastbijgelegen slechte scholen naar de centrale kliniek laten komen.

Collega S a l o m o n s bespreekt de wortelkanaalbehandelingen, wier aantal betrekkelijk gering zal zijn, daar het streven zal zijn deze tot een minimum te beperken. Nadat collega P. v a n d e r V u u r s t d e V r i e s inlichtingen gevraagd heeft omtrent de bijzondere scholen, die door de nieuwe onderwijswet in nauw verband komen te staan tot de gemeente, vraagt collega B r u s k e, of alle afdeelingen dit systeem moeten aanvaarden of dat zij daarvan kunnen afwijken, indien de omstandigheden anders zijn.

Collega V a n H a s s e l t beantwoordt de sprekers en zou het zelfs interessant vinden, indien bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam een andere inrichting volgde, dan konden we bijvoorbeeld na 10 jaren de voor- en nadeelen van de systemen naast elkaar beschouwen.

Collega N o r d vraagt inlichtingen betreffende de toepassing van de verplaatsbare operatiewagens, waarop collega B o s c h, die juist uit Berlijn is teruggekeerd, antwoordt, dat van deze wagens nog slechts weinig gebruik gemaakt wordt, omdat ze geen wachtllokalen bezitten.

Na een woord van dank aan den spreker en de aanwezi-

gen, sluit de voorzitter, collega Oostingh, om 11 uur deze zeer interessante en geanimeerde vergadering.

F. J. NINCK BLOK, *Secretaris*.

Tandheelkundige Tentoonstelling voor leeken.

Aan den oproep tot medewerking, eenige maanden geleden in dit Tijdschrift aan de collega's gedaan, hebben nog slechts weinigen gevolg gegeven.

Waarom niet?

Velen hebben reeds door financieelen steun bewezen met ons doel, het verspreiden van goede begrippen over mond- en tandhygiëne onder leeken, te sympathiseeren.

Ieder collega kan ons helpen, dit doel te bevorderen, door ons iets te zenden. Wie heeft niet eenige modellen van abnormale gevallen of interessante voorwerpen, die reeds jaren bewaard worden, en thans veel meer nuttig effect kunnen bereiken? Zijn ze minder geschikt voor de tentoonstelling, dan kunnen ze toch in een daaruit te vormen blijvende verzameling of museum een plaatsje vinden.

Veel steun kregen we van de Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis”, welke vereeniging eenige jaren geleden een commissie heeft benoemd voor mond-hygiëne, (waarin o.a. Dr. J. P h. E l i a s te Rotterdam, en Dr. C. v. d. H o e v e n, Den Haag, zitting hebben), welke zich met de Rotterdamsche Tandheelkundige Vereeniging in verbinding heeft gesteld, en ons niet alleen krachtig financieel zal steunen, maar ook de tentoonstelling als een reizend museum in de provincie Zuid-Holland zal exploiteeren. Veel werk is er echter voor ons, tandheelkundigen, te doen.

Helpt ons daarin door spoedig iets te zenden aan J o h. J. G r i f f i j n, Witte de Withstraat 11, Rotterdam.
